

Vår ref: Helen Adamson

Dato: 2. september 2022

Innspill til Likestillings- og mangfoldsutvalget

Takk for invitasjonen til å komme med innspill til Likestillings- og mangfoldsutvalgets arbeid. Den Norske Turistforening (DNT) er en landsdekkende friluftsforskningsorganisasjon med omtrent 310.000 medlemmer, 56 foreninger og i overkant av 550 hytter spredt over hele landet.

Bakgrunn

DNT jobber med inkludering av personer med funksjonsnedsettelse både som en del av arbeidet med mangfold og inkludering i organisasjonskulturen og ved å tilby et inkluderende friluftslivstilbud.

DNTs Veivalg (2019-2023) understreker at den norske turistforening skal ha et tilbud der alle skal føle seg velkomne. Organisasjonen har som mål å speile befolknings sammensetningen, både når det gjelder alder, kjønn, etnisitet og funksjonsevne. I 2021 vedtok DNT en *Handlingsplan for Mangfold og Inkludering* (vedlagt) for å satse på en mangfoldig og inkluderende organisasjonskultur. Vårt mål er å speile befolknings sammensetningen når det gjelder både medlemmer, tillitsvalgte og frivillige.

Samtidig som vi jobber på organisasjonsnivå har vi et satsingsområde som heter *DNT tilrettelagt* som omfatter tilrettelegging for at personer med funksjonsnedsettelse inkluderes i det som er DNTs kjernetilbud; turer og aktiviteter, samt hytter og ruter.

Aktiviteter

Tilbud

DNT tilrettelagt har i over 10 år arrangert turer og aktiviteter som er tilrettelagt for utviklingshemmede og for funksjonshemmede. Aktivitetene drives av lokalforeninger og turlag og omfatter både dagsturer og overnattingsturer, nærturer og på fjellet, til fots og på hjul eller vann. Tilbudets omfang og innhold varierer fra sted til sted og avhenger av lokale ressurser, både ansatte og frivillige. Per i dag er det over 40 *DNT tilrettelagt* aktivitetstilbud fra Tromsø til Kristiansand.

Det å inkludere personer med funksjonsnedsettelse i DNTs aktivitetstilbud for øvrig er også et område vi satser på. Særlig store, åpne familiearrangement med enkle friluftaktiviteter kan passe for mange personer med funksjonsnedsettelse. Fotturer, som er den mest vanlig type DNT tur, kan naturligvis være utfordrende for mange med funksjonsnedsettelse. Det er likevel mange lavterskel nærturer som kan være egnet, for eksempel tilhørende Barnas Turlag eller Seniorgrupper. Fremover kommer vi til å satse mer på økt kompetanse om tilrettelegging blant ansatte og frivillige.

Les mer her: <https://www.dnt.no/tilrettelagtaktivitet/>

Erfaring og utfordringer

Vi opplever at det er behov for *både* et segregert og et integrert tilbud, noe vi har fått bekreftet av brukerorganisasjoner vi samarbeider med. Personer med funksjonsnedsettelse er like ulike som befolkningen ellers og mens noen foretrekker å dra på tur sammen med andre med

funksjonsnedsettelse, vil andre heller delta på det «ordinære» tilbudet, ofte sammen med familie og venner.

Vår erfaring er at det generelt er veldig positive holdninger til inkludering av personer med funksjonsnedsettelse i DNTs lokale aktivitetstilbud. Likevel strekker ressursene ofte ikke til. Ressursbehovet omfatter både kapasiteten og kompetansen i organisasjonen og det utstrakte frivilligapparatet.

DNT tilrettelagte tilbud er mye mer ressurskrevende å planlegge og gjennomføre enn DNTs ordinære aktivitetstilbud. Som regel er både nødvendig tidsbruk og kompetansebehovet som kreves for å skape gode aktiviteter langt over det som kan forventes av frivillige.

Når DNT arrangerer turer for personer med nedsatt fysisk funksjon, må alle deltagerens individuelle behov for tilrettelegging kartlegges og tas hensyn til. Behovene kan være svært varierte, både blant deltagerne på én tur og avhengig av turmål og –rute. Det kan for eksempel være behov for fellestransport eller henting av deltagerer for å komme til turstart. Noen kan trenge ledsager som må rekrutteres og organiseres, og det er mulig det trengs ekstra utstyr. Valg av turrute og tidsplan må på forhånd tilpasses deltagergruppen og det kan være behov for flere alternativer som kan velges fra under gjennomføring av turen.

Markedsføring av tilbudet og rekruttering av deltagerer er også tidskrevende. Det tilrettelagte tilbudet er som regel ikke like godt kjent blant målgruppen som DNTs turtilbud ellers er. Terskelen for å bli med er gjerne høy, og individuell oppfølging av deltagerer er ofte nødvendig for å sikre deltagelse.

Forslag til løsninger

Frivillighetsarbeid er en uvurderlig samfunnsforsterkning til offentlige myndigheters ansvar, og en viktig del av å få alle deler av samfunnet med. Samtidig er det, som nevnt, svært ressurskrevende å lage tilrettelagte tilbud, og den nødvendige kompetansen kan ikke forutsettes hos de frivillige. DNT har god erfaring med å bruke ansattressurser som en støtte til det frivillige apparatet når det kommer til tilrettelagte tilbud. Organisasjonen søker forskjellige former for prosjektstøtte for å kunne ha disse ansatte.

Et tilrettelagt tilbud basert kun på frivillige ildsjeler *kan* fungere godt, men er sårbart i sin avhengighet av enkeltmenneskers fritid.

Erfaringene i DNT er at det er behov for lønnet ansatt for å opprette og vedlikeholde et tilrettelagt turtilbud som er bærekraftig over lengre tid. Dette tar gjerne flere år og forutsigbarhet i finansieringen er avgjørende. De offentlige midlene vi søker for å skape tilrettelagte tilbud er ofte knyttet til prosjekter og tidsrammen gitt for gjennomføring ofte for kort for å være realistisk og skape gode tilbud.

Samtidig er de søknadsordningene som finnes gjerne begrenset i tid til ettårige prosjekter avhengig av enten en ordning via spillemidlene eller gjentatt prioritering over statsbudsjettet. Midler til ordningene lyses gjerne ut etter nyttår, med en søknadsfrist i løpet av første kvartal, samtidig som rapportering må gjøres innen årsskiftet. Det betyr at betydelige deler av året blir stående uten aktivitet i påvente av tilsagn av midler, og at de ansatte man har bruker mye tid på å sikre egne lønnsmidler. Et kompliserende element er også at det til dels finnes flere (delvis overlappende) ordninger med ulike tidslinjer som gjør at søknad og rapportering må skje på avvikende tidspunkt.

Selv når tilbudet er godt etablert, med stabil frivillig- og deltagergruppe og fast aktivitetstilbud, er arbeidsmengden for å drifte tilbudet større enn det som er rimelig for de aller fleste frivillige. En ansatt med koordinerende ansvar kan utløse store mengder frivillighet, men uten koordinasjon vil ikke tilbudet eksistere.

Hytter

Organiserte fellesturer og store arrangement passer ikke for alle, og det er mange som ønsker å dra på tur sammen med familie eller venner. Turisthytter har vært en del av DNT sitt kjernetilbud i alle år. Selv om mange hytter ligger høyt til fjells, langt fra bilvei og lite tilpasset personer med funksjonsnedsettelse, så finnes det også mange hytter som man kan nå med bil.

Vi startet prosjektet "Hytter for alle" i 2021 med mål om at flere personer med funksjonsnedsettelse skal bruke DNT hytter som en del av egenorganisert friluftsliv. Innen slutten av 2022 skal 50 DNT hytter være kartlagt for tilgjengelighet og god, pålitelig og standardisert informasjon om dette vil publiseres på turportalen UT.no. Dermed kan personer med funksjonsnedsettelse selv vurdere om en hytte er egnet for dem, basert på skriftlig og billedlig informasjon. I tillegg gjennomfører vi tiltak for å forbedre tilgjengeligheten basert på kartleggingsresultatene. Å oppnå universell utformingsstandard på alle hytter er verken et mål eller mulig. DNTs mål er best mulig tilgjengelighet for flest mulig. En kombinasjon av bedre tilgjengelighet og god informasjon er nøkkelen til å få flere personer med funksjonsnedsettelse til å besøke hyttene. Les mer: <https://www.dnt.no/hytterforalle/>

Erfaring og utfordringer

På lik linje med aktivitetstilbudet er det stor interesse blant DNTs lokalforeninger og –turlag for å forbedre tilgjengeligheten på DNT hytter slik at flere mennesker med funksjonsnedsettelse kan bruke dem. Kompetansen øker stadig i organisasjonen i forbindelse med kartleggingsarbeidet og tilknyttet arbeid med forbedringstiltak.

Alle hyttene eies av lokalforeninger og –turlag og tiltak utover vanlig vedlikehold må som regel finansieres av eksterne midler. Med en aldrende bygningsmasse er det stadig behov for kostbare oppgraderinger for å holde dagens standard og lovpålagte krav. Vedlikeholdskostnader kan være store og ekstrakostnadene til tilgjengelighetstiltak, som ikke er lovpålagt, havner dessverre lengst ned på prioriteringslisten.

De aller fleste offentlige tilskuddsordninger og private stiftelser med ordninger rettet mot personer med funksjonsnedsettelse utelukker tilrettelegging av bygg og anlegg. Derfor er manglende finansiering av tilgjengelighetstiltak det største hinder i å øke tilgjengelighet på DNT hytter.

Forslag til løsninger

Utvalget bør se på om det er hensiktsmessig å anbefale endring i kriteriene for noen offentlige tilskuddsordninger slik at finansiering av tilgjengelighetstiltak også er støtteberettiget.

Vi ønsker lykke til med videre arbeid med NOU.

Med vennlig hilsen

Dag Terje Solvang
Generalsekretær Den Norske Turistforening

Helen Adamson
Rådgiver DNT tilrettelagt